

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva

ČESKÁ REPUBLIKA

PREZIDENTSKÉ VOLBY

11.–12. ledna 2013

OBSE/ODIHR Závěrečná zpráva mise pro hodnocení průběhu voleb

Varšava
30. dubna 2013

OBSAH

I.	SHRNUTÍ	1
II.	ÚVOD A PODĚKOVÁNÍ	3
III.	POLITICKÝ KONTEXT	3
IV.	VOLEBNÍ SYSTÉM A PRÁVNÍ RÁMEC	4
A.	VOLEBNÍ SYSTÉM	4
B.	PRÁVNÍ RÁMEC.....	4
V.	SPRÁVA VOLEB	5
A.	PŘEHLED	5
B.	REGISTRACE VOLIČŮ	6
VI.	REGISTRACE KANDIDÁTŮ	7
VII.	VOLEBNÍ KAMPAŇ A FINANCOVÁNÍ KAMPANĚ	9
A.	PROSTŘEDÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ	9
B.	FINANCOVÁNÍ KAMPANĚ.....	10
VIII.	MÉDIA	12
A.	VŠEOBECNÝ PŘEHLED	12
B.	PRÁVNÍ RÁMEC PRO OBLAST MÉDIÍ	12
C.	MEDIÁLNÍ POKRYTÍ VOLEB	13
IX.	STÍŽNOSTI A ODVOLÁNÍ PROTI ROZHODNUTÍ	14
X.	ÚČAST NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN	15
XI.	ÚČAST OBČANSKÝCH A MEZINÁRODNÍCH VOLEBNÍCH POZORVATELŮ .	16
XII.	HLASOVÁNÍ, SČÍTÁNÍ HLASŮ A ZAPISOVÁNÍ VÝSLEDKŮ	16
XIII.	DOPORUČENÍ	17
A.	PRIORITNÍ DOPORUČENÍ	18
B.	OSTATNÍ DOPORUČENÍ.....	18
	PŘÍLOHA: VÝSLEDKY	20
	ZÁKLADNÍ INFORMACE O OBSE/ODIHR	21

ČESKÁ REPUBLIKA
VOLBA PREZIDENTA REPUBLIKY
11. – 12. ledna 2013

OBSE/ODIHR Závěrečná zpráva mise pro hodnocení průběhu voleb¹

I. SHRNU TÍ

V návaznosti na pozvání od Stálé mise České republiky při OBSE pozorovat prezidentské volby konané ve dnech 11. a 12. ledna 2013 a na základě závěrů mise pro zhodnocení potřeb (tzv. Needs Assessment Mission, NAM), která proběhla ve dnech 22.–24. října 2012, vyslal Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (OBSE/ODIHR) do České republiky misi pro hodnocení průběhu voleb (tzv. Election Assessment Mission, EAM). Mise nezůstala v zemi na konání druhého kola prezidentské volby ve dnech 25.–26. ledna 2013.

Volby probíhaly v soutěživém duchu a účastnilo se jich 9 kandidátů, kteří voličům nabízeli rozmanitou a skutečnou možnost volby. Tři z devíti kandidátů byly ženy. Volby byly profesionálně zorganizovány a těšily se vysoké míře důvěry ze strany veřejnosti. Jednalo se o první přímou volbu prezidenta na základě změny ústavy z února 2012.

Právní rámec poskytuje všeobecně pevný základ pro uspořádání prezidentských voleb. Zůstává zde nicméně několik důležitých aspektů, kterými je nutné se do budoucna zabývat, včetně registrace kandidátů, financování kampaně a procesu stížností a odvolání proti rozhodnutí volebních orgánů. Volby se řídily především zákonem o volbě prezidenta (prezidentským zákonem), který byl přijat v červenci 2012, necelých šest měsíců před samotným konáním voleb, což je v rozporu s osvědčenými volebními postupy. Zákon obsahuje nespočet odkazů na zákony týkající se jiných typů voleb a celou řadu právních nesouladů, které se plně projeví až v průběhu voleb. I když zákon upravuje přítomnost mezinárodních volebních pozorovatelů, neobsahuje ustanovení týkající se přítomnosti občanských pozorovatelů, což je v rozporu s odstavcem 8 Kodaňského dokumentu OBSE z roku 1990.

Kandidáti mohou být jmenováni členy Parlamentu nebo občany po předložení petice podepsané minimálně 50 tisíci občany. Nominace byly postoupeny Ministerstvu vnitra (MV), které na náhodném a statisticky relevantním vzorku podpisů kontrolovalo jejich platnost. Některé postupy při procesu registrace kandidátů nebyly dostatečně propracované nebo zcela koherentní. Kromě toho byla interpretace metody pro kontrolu podpisů, kterou MV zvolilo, považována zúčastněnými stranami za problematickou. Několik nominovaných, jejichž registrace byla zamítnuta, podalo stížnosti k Nejvyššímu správnímu soudu. Soud následně změnil interpretaci způsobu výpočtu platných hlasů na peticích a v návaznosti na tuto změnu byl dodatečně registrován ještě jeden další kandidát.

Po rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bylo podáno pět stížností k Ústavnímu soudu, přičemž čtyři z nich byly odmítnuty coby nepřípustné. Pátá stížnost žádala Ústavní soud o odložení prezidentské volby a také zpochybňovala ústavnost ustanovení v prezidentském zákoně týkající se registrace kandidátů. Tento proces probíhal souběžně s oficiální volební kampaní, čímž vedl k nejistotě, zda se budou volby konat v plánovaném termínu. Ústavní soud odmítl tyto požadavky 4. a 7. ledna 2013 a volby v plánovaném termínu proběhly.

Volební orgány se těšily mezi zúčastněnými stranami voleb vysoké míry důvěryhodnosti. Za důležitý kontrolní mechanismus byla považována možnost politických stran a kandidátů jmenovat členy

¹ Anglické znění této zprávy je jedinou oficiální verzí. České znění je pouze neoficiálním překladem tohoto dokumentu.

okreskových volebních komisí (OVK). Složení OVK není zveřejňováno a nejsou stanovena žádná výběrová kritéria, což snižovalo transparentnost složení OVK.

Neexistuje žádný centrální registr voličů a voličské seznamy jsou spravovány obecními úřady na základě základního registru obyvatel. Registr je neustále aktualizován Ministerstvem vnitra a obecními úřady. Nicméně neexistují žádná zákonná ustanovení, která by nařizovala četnost a způsob aktualizace registru v průběhu voleb, což má za následek to, že všechny obce nepoužívají jednotný postup. Voliči, kteří nejsou na seznamu voličů, ale kteří jsou schopni prokázat místo bydliště v příslušném okrsku, mohou být na seznam dopsáni v den voleb.

Konání voleb bylo vyhlášeno 3. října 2012, ale potenciální kandidáti odstartovali kampaň již na jaře. V průběhu posledních týdnů před konáním voleb se mezi kandidáty odehrála celá řada veřejných předvolebních debat organizovaných médii nebo skupinami občanské společnosti. Jen pár kandidátů se ve svých programech zabývalo otázkami souvisejícími s postavením žen. V průběhu kampaně nezmínil žádný z dotazovaných pozorovatelů OBSE/ODIHR obavy ohledně potenciálního zneužití správních zdrojů.

Veřejnost věnovala velkou pozornost financování volebních kampaní jednotlivých kandidátů. I když zákon uvádí, že všechny zdroje, které kandidáti obdrželi před svojí registrací, musí být vloženy na volební účet, řada dotazovaných, včetně některých kandidátů, vyjádřila pochybnosti, že tomu tak skutečně bylo u všech transakcí souvisejících s financováním volební kampaně. Navíc minimálně tři kandidáti těžili z lidských zdrojů a organizačního zázemí svých politických stran, i když tyto zdroje nebyly uvedeny jako výdaje na volební kampaň, jak stanovuje zákon. Ačkoliv jsou kandidáti povinni zveřejnit veškeré účetnictví týkající se volební kampaně na svých internetových stránkách a předložit je Senátu do 60 dnů ode dne vyhlášení celkového výsledku volby, zákon neupravuje kontrolu těchto účetních výkazů a postihů za jejich nepředložení.

Mediální prostředí v zemi je dynamické a nabízí pluralitu názorů na politické a společenské otázky. Zatímco placená politická reklama je povolena v tisku a na internetu, v rozhlasu a televizi je zakázána. Nad zpravodajstvím a programy s předvolební tematikou dohlíží Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV), zveřejňuje výsledky své kontroly teprve několik týdnů po volbách. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, stejně jako další respondenti pozorovatelů OBSE/ODIHR, poukázali na to, že v právním rámci chybí ustanovení jasně a dostatečně podrobně definující autoritu Rady, čímž je její kontrolní role omezena.

I když zákon výslovně neupravuje soudní přezkum rozhodnutí volebních orgánů, je možné podat odvolání ke krajským soudům podle správního zákona. Tato odvolání ale nepodléhají žádným lhůtám vztahujícím se k volbám.

Podle standardní metodologie OBSE/ODIHR pro EAM neprováděla mise systematické pozorování průběhu voleb, ale navštívila jen omezený počet volebních místností během obou volebních dnů prvního kola. Na základě tohoto omezeného hodnocení dospěla k závěru, že průběh hlasování byl dobře organizován a volební postupy byly prováděny obecně jednotným způsobem. Zápisy o výsledku hlasování z téměř všech volebních místností byly zveřejněny na internetu během tří hodin od okamžiku, kdy byly volební místnosti uzavřeny.

II. ÚVOD A PODĚKOVÁNÍ

Stálá mise České republiky při OBSE pozvala 10. prosince 2012 Úřad pro demokratické instituce a lidská práva OBSE (OBSE/ODIHR) k pozorování voleb prezidenta republiky konaných 11. a 12. ledna 2013.

OBSE/ODIHR podnikl v České republice ve dnech 22.–24. října 2012 tzv. misi pro zhodnocení potřeb (Needs Assessment Mission, NAM). Na základě jejího doporučení vyslal OBSE/ODIHR do České republiky tzv. misi pro hodnocení průběhu voleb (Election Assessment Mission, EAM), která byla v zemi přítomna od 2. do 18. ledna 2013. Během druhého kola volby prezidenta konaného 25. a 26. ledna 2013 již mise v České republice přítomna nebyla. Jednalo se historicky o třetí misi OBSE/ODIHR vyslanou do České republiky k celostátním volbám.²

Mise EAM OBSE/ODIHR byla pod vedením Cayetany de Zulueta a skládala se z šesti volebních expertů z pěti účastnických států OBSE. Sídlem mise byla Praha a experti v jejím průběhu navštívili několik obcí, konkrétně Benešov, Brno, Lány, Mrač, Trmice, Ústí nad Labem-Předlice a Velké Přílepy.

Mise OBSE/ODIHR by tímto chtěla poděkovat Ministerstvu zahraničních věcí (MZV), Státní volební komisi (SVK), Ministerstvu vnitra (MV), Ústavnímu soudu (ÚS), Nejvyššímu správnímu soudu (NSS), Českému statistickému úřadu (ČSÚ), kandidátům, politickým stranám, médiím a dalším respondentům za to, že si našli čas na setkání se členy mise.

III. POLITICKÝ KONTEXT

Tyto prezidentské volby byly první, ve kterých byl prezident volen přímo lidmi podle ústavního zákona z 8. února 2012, který zrušil nepřímou volbu prezidenta Parlamentem. Respondenti sdělili pozorovatelům OBSE/ODIHR, že veřejnost tuto změnu uvítala, jelikož nepřímá volba prezidenta byla vnímána jako náchylná ke korupčním praktikám a přílišnému vlivu ze strany obchodních a lobbistických sítí. Někteří respondenti navíc zastávali i názor, že veřejná legitimita prezidenta zvoleného Parlamentem byla příliš slabá.

Přímo volený prezident bude mít stejné prezidentské pravomoci jako jeho předchůdci. Názory respondentů na rozsah prezidentských pravomocí se různily. Občané šli k volbám v době veřejného rozčarování z politiky. Vláda Petra Nečase stojící na koalici ODS, TOP 09 a LIDEM fungovala v politicky nestabilním prostředí a čelila častým hlasováním o nedůvěře vyvolávaných opoziční ČSSD, byť tyto pokusy o vyslovení nedůvěry vládě byly neúspěšné. Respondenti uvádí, že nespočet korupčních případů vedl k tomu, že jsou státní instituce velmi neoblíbené, ale zároveň dodávají, že přímá volba prezidenta vzbudila u veřejnosti aktivní zájem o politiku a volby.

Dne 1. ledna 2013 oznámil úřadující prezident Václav Klaus rozsáhlou amnestií při příležitosti oslav 20. výročí vzniku samostatné České republiky. Rozsah amnestie vyvolal velkou kontroverzi, protože se amnestie vztahovala také na případy korupce a podvodů.³

² Předchozí zprávy OBSE/ODIHR týkající se České republiky naleznete na adrese:
<http://www.osce.org/odihr/elections/czech-republic>.

³ Celkem bylo propuštěno 6 326 vězňů; viz <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/amnestie-1681/>.

IV. VOLEBNÍ SYSTÉM A PRÁVNÍ RÁMEC

A. VOLEBNÍ SYSTÉM

Prezident je volen na pět let dvoukolovým většinovým systémem. V případě, že žádný kandidát neobdrží více než polovinu všech platných hlasů v prvním kole, se čtrnáct dní po prvním kole koná kolo druhé, do kterého z prvního kola postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. Prezident nemůže zastávat úřad více než dvě po sobě jdoucí volební období.

Podle platné legislativy se volby musí konat během šedesáti dnů před koncem mandátu úřadujícího prezidenta.⁴ Předseda Senátu vyhlásil volbu prezidenta 3. října 2012.

B. PRÁVNÍ RÁMEC

Právní rámec poskytuje pevný základ pro konání demokratických voleb, i když je potřeba vyřešit ještě několik důležitých otázek. Součástí právního rámce je Ústava České republiky přijatá v prosinci 1992 a naposledy pozměněná v únoru 2012⁵, Listina základních práv a svobod přijatá v roce 1993 a Zákon o volbě prezidenta republiky (dále jen volební zákon) přijat v červenci 2012. Další právní předpisy týkající se voleb obsahuje správní řád, trestní zákoník a řada nařízení přijatá Ministerstvem vnitra nebo Českým statistickým úřadem.

Většina respondentů uvedla, že volební zákon byl přijat rychle, méně než šest měsíců před samotnými volbami. V souladu s mezinárodními ověřenými postupy by neměly být základní prvky volebního rámce, zejména volební systém jako takový, měněny méně než jeden rok před konáním voleb.⁶

Volební právo obsahuje množství odkazů na zákony upravující volby na jiných úrovních.⁷ Již více než deset let probíhají diskuse o přijetí jednotného volebního zákoníku a MV sdělilo pozorovatelům OBSE/ODIHR, že návrh zákoníku je již připraven.⁸ SVK oznámila na svém zasedání 14. ledna, že by konečný návrh měl být připraven do března 2013, aby mohl být přijat do konce roku 2013. Přijetí takového zákoníku by byl konstruktivní krok, protože by pomohl odstranit jakákoli protichůdná ustanovení a přispěl ke komplexnímu porozumění právního rámce pro volby.

Orgány by mohly konsolidovat volební legislativu do volebního zákoníku, aby byla konzistentnější, transparentnější a neobsahovala vzájemně si odporující ustanovení. V souladu s mezinárodními osvědčenými postupy by měla být nová volební legislativa přijata minimálně jeden rok před příštími volbami.

Právo volit má každý občan, který alespoň druhý den volby prezidenta dosáhl věku 18 let. Každý občan, který alespoň druhý den konání druhého kola volby prezidenta dosáhl věku 18 let, má právo volit v druhém kole volby prezidenta. Volit nemohou občané, kteří byli soudem zbaveni způsobilosti

⁴ Mandát Václava Klause vypršel 7. března 2013.

⁵ Ústavní změny z roku 2012 byly Parlamentem přijaty většinou jediného hlasu.

⁶ Viz Evropská komise pro demokracii skrze právo Rady Evropy (Benátská komise) Kodex osvědčených postupů ve volebních záležitostech, II.2.b, dostupný na: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-EL\(2002\)005-e.aspx](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-EL(2002)005-e.aspx).

⁷ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),

⁸ SVK, ČSÚ a političtí účastníci dialogu vyjádřili EAM silnou podporu pro volební zákoník.

k právním úkonům nebo jejichž osobní svoboda byla omezena z důvodu ochrany zdraví lidí.⁹ Občané ve výkonu trestu jsou oprávněni volit bez ohledu na spáchaný zločin nebo délku trvání výkonu trestu.

Pokud okrsková volební komise (OVK) nedoručí výsledky volby v příslušném okrsku Českému statistickému úřadu do 24 od ukončení hlasování nebo v rámci jakékoli jiné lhůty stanovené ČSÚ, k výsledkům volby z příslušného volebního okrsku se podle volebního zákona nepřihlíží. I když k tomu podle volebních orgánů zatím nikdy nedošlo, mohlo by mít toto ustanovení za následek, že voličům bude upřena možnost volit v důsledku chyby způsobené OVK.

Orgány by mohly zvážit úpravu legislativy tak, aby voliči nebyli připraveni o své právo volit, pokud by došlo k tomu, že by OVK neplnila řádně své povinnosti.

V. SPRÁVA VOLEB

A. PŘEHLED

Volby byly spravovány decentralizovaným způsobem. Volební zákon podrobně popisuje povinnosti volebních orgánů, které zahrnují 13 typů úřadů a institucí na různých vládních úrovních. Technické a organizační aspekty procesu má na starosti především Ministerstvo vnitra, které je ústředním správním orgánem, dále starostové a obecní úřady na místní úrovni. Obecně platí, že ženy byly dobře zastoupeny ve volebních orgánech. Všichni respondenti vyjádřili při dialogu s misí EAM OBSE/ODIHR plnou důvěru v profesionalitu a nestrannost volebních orgánů.

Státní volební komise (SVK) je desetičlenný stálý volební orgán, v jehož čele stojí ministr vnitra. Zahrnuje představitele ČSÚ, Kanceláře prezidenta republiky a náměstky z následujících ministerstev: Ministerstva zahraničních věcí, spravedlnosti, financí, zdravotnictví, obrany a práce a sociálních věcí. Role SVK je koordinovat přípravu, organizaci, průběh a provádění voleb. SVK je podporována sekretariátem, který se skládá z deseti technických poradců a zaměstnanců MV. I když to nevyžaduje zákon, informace o zasedání komise, body jednání a zápisy z jednání nejsou uveřejňovány, čímž dochází k omezení transparentnosti práce komise. Mise OBSE/ODIHR byla informována, že program zasedání a zápis z jednání může být poskytnut na vyžádání a že by SVK zvážila přítomnost třetí osoby nebo instituce, která by žádala zasedání sledovat. Nicméně informace o tom, kdy se zasedání SVK konají, nejsou zveřejňovány. SVK pořádala pět zasedání v době voleb a EAM OBSE/ODIHR se zúčastnila zasedání, které proběhlo v době konání mise.¹⁰

Pro posílení transparentnosti práce SVK se doporučuje, aby byly informace o zasedání, programu jednání a zápisu z jednání zveřejňovány.

MV a ČSÚ zajišťovaly organizaci voleb na celostátní úrovni. MV dohlíží na organizačně-technické aspekty voleb, provádí registraci kandidátů, zajišťuje tisk hlasovacích lístků a zabývá se správními stížnostmi, které nebyly vyřešeny na krajské úrovni. Zároveň vydává pokyny a upozornění krajským a obecním úřadům týkající se záležitostí, které nepokrývají stávající předpisy.¹¹ ČSÚ zajišťuje zpracování a určení výsledků volby. Zajišťuje software a školení pro okrskové volební komise a pro

⁹ Článek 10 občanského zákoníku stanovuje, že zbavení způsobilosti k právním úkonům musí být prohlášeno soudem.

¹⁰ SVK se sešla, aby losovala volební čísla kandidátů, probírala proces registrace kandidátů, rozhodla o času hlasování na zastupitelských úřadech v Jižní Americe a oznámila výsledky dvou kol volby prezidenta.

¹¹ MV vydalo celkem 21 výnosů pro tyto volby, včetně výnosu informujícím o přítomnosti a právech pozorovatelů OBSE/ODIHR a o registraci vězňů propuštěných po prezidentské amnestii.

506 předávacích pracovišť, ve kterých byly shromažďovány výsledky z volebních místností a předávány do hlavní kanceláře ČSÚ.¹²

Volební orgány na úrovni všech 14 krajů mají za úkol předávat informace z MV jednotlivým obcím. Také ukládají pokuty za jakákoliv porušení při zveřejňování předvolebních průzkumů veřejného mínění. Obce připravují volební místnosti a jmenují členy OVK, spravují seznamy voličů, vydávají voličské průkazy, informují voliče o času a místě hlasování a distribuují hlasovací lístky voličům.

Pro tyto volby bylo vytvořeno 14 802 volebních místností v 6 253 obcích. Legislativa doporučuje, aby jedna volební místnost sloužila maximálně 1 000 registrovaných voličů.¹³ EAM OBSE/ODIHR zaznamenala i případy, kdy byl tento počet vyšší, ale to z hlediska MV nebylo považováno za problém s ohledem na příchod voličů do volebních místností nebo přeplněné volební místnosti v den voleb.

Členové OVK jsou nominováni kandidáty nebo stranami, které jsou zastoupeny v Parlamentu nebo v příslušném zastupitelstvu kraje. Někteří kandidáti tohoto práva ale využili jen velmi omezeně.¹⁴ Pokud strany a kandidáti nepředloží dostatečný počet vlastních nominovaných členů OVK, jsou zbývající členové jmenováni starostou z pracovníků obecního úřadu nebo dobrovolníků. Jmenování členů OVK je považováno za opatření pro budování důvěry a za důležitý kontrolní mechanismus.

OVK se skládá minimálně z 5 členů,¹⁵ přičemž maximální počet není volebním zákonem stanoven. Složení OVK se veřejně neoznamuje a ani se nesdíluje dalším volebním správním orgánům a nejsou zavedeny žádné postupy nebo kritéria, která musí starostové při jmenování členů OVK dodržovat. To snižuje transparentnost výběru členů OVK.

Pro zvýšení transparentnosti práce volebních orgánů se doporučuje zveřejnění výběrových kritérií a složení OVK.

Hlasování mimo Českou republiku bylo organizováno ze strany MZV na 102 zastupitelských úřadech. ČSÚ vytvořil sedmičlenný tým v prostorách MZV v Praze. Jejich úkolem byl sběr a přenos výsledků z volebních místností mimo území ČR do hlavní kanceláře ČSÚ.

B. REGISTRACE VOLIČŮ

Neexistuje žádný centrální seznam voličů a seznamy voličů jsou spravovány obecními úřady. Existují stálé a zvláštní seznamy voličů, přičemž každý volič může být uveden pouze na jednom z těchto seznamů. Stálé seznamy jsou založeny na základním registru obyvatel, který je neustále aktualizován ze strany MV i obcí. Neexistuje však žádné zákonné ustanovení, které by předepisovalo, jak často mají být tyto seznamy aktualizovány a jak a kdy by měly být vytvářeny. Z tohoto důvodu používaly jednotlivé obce různé postupy aktualizace svých voličských seznamů.

K hlasování v prvním kole bylo zaregistrováno celkem 8 435 422 občanů. Voliči byli zapsáni ve stálém seznamu voličů v obci, ve které mají své trvalé bydliště. Občané, jejichž jména nebyla na stálém seznamu voličů, ale kteří mohli prokázat své právo hlasovat v příslušném okrsku, byli do seznamu dopsáni v den voleb. Pozorovatelé EAM OBSE/ODIHR zaznamenali několik takových případů ve dnech voleb.

¹² Jednotlivá předávací pracoviště obdržela výsledky průměrně z 30 volebních místností.

¹³ Průměrný počet voličů registrovaných v jedné volební místnosti byl 570.

¹⁴ Například Karel Schwarzenberg uvedl, že jeho stoupenci byli jmenováni v 10 % volebních místností; Vladimír Franz uvedl, že 100 jeho stoupenců bylo členy OVK.

¹⁵ Čtyři v případě volebních okrsků s méně než 300 registrovanými voliči.

Na žádost jsou voliči, kteří se nachází v zadržovacích zařízeních, ve vazbě nebo ve zdravotnických zařízeních, zapsáni na zvláštní seznamy voličů v obci, ve které se příslušné zařízení nachází. Voliči také mohou požádat o voličský průkaz u obecního úřadu, u kterého jsou uvedeni ve stálém seznamu, a volit v jakékoli volební místnosti v zemi nebo v zahraničí. Stálé a zvláštní seznamy voličů jsou uzavřeny dva dny před zahájením hlasování.

Voliči mimo území České republiky se museli zaregistrovat na zastupitelském úřadu 40 dní před volbami.¹⁶ Seznamy byly následně odeslány MZV, které je přeposlalo MV a obcím, aby se zabránilo tomu, že by byli voliči uvedeni na více než jednom seznamu. Původně bylo zaregistrováno 7 188 voličů ve zvláštních seznamech na 102 zastupitelských úřadech v 85 zemích. Dalších 1 700 voličů hlasovalo v zahraničí za použití voličského průkazu.

MV informovalo EAM OBSE/ODIHR, že nemá prostředky, jak najít duplikátní záznamy v seznamu voličů, protože jsou připravovány obecními úřady. Je tedy úkolem orgánů, které sestavují seznamy voličů, aby zamezili zdvojeným záznamům. Dotazované osoby uvedly, že by sice teoreticky mohlo dojít ke zdvojení záznamů, ale že je to velmi nepravděpodobné, protože obce dbají na to, aby byly jejich seznamy voličů aktualizovány až do poslední chvíle.

Mělo by se zvážit zavedení standardizovaných postupů pro tvorbu a aktualizaci seznamů voličů, aby se zamezilo nesrovnalostem a zdvojeným záznamům.

V důsledku amnestie bylo propuštěno celkem 6 326 vězňů mezi 2. a 6. lednem 2013. MV vydalo 3. ledna pokyny obcím s vězeňskými zařízeními vymazat jména propuštěných občanů z příslušných zvláštních seznamů voličů a informovat o tom obce jejich trvalého bydliště. Podle některých účastníků respondentů nebyly tyto pokyny vždy následovány.¹⁷

Seznamy voličů nejsou zveřejňovány, protože by to bylo v rozporu se zákonem o ochraně osobních údajů. Voliči si mohou ověřit, zda jsou uvedeni na seznamu předložením žádosti u příslušného obecního úřadu, který musí na takovou žádost během 48 hodin odpovědět.

I když dotazované osoby nevyjádřily znepokojení ohledně kvality seznamů voličů, orgány by se mohly pro vyšší transparentnost zaměřit na možnost, jak podrobit seznamy veřejné kontrole, aniž by porušily zákon o ochraně osobních údajů.

VI. REGISTRACE KANDIDÁTŮ

Kandidovat na prezidenta mohou občané, kteří dosáhli věku minimálně 40 let v druhý den voleb a kteří nebyli zbaveni způsobilosti k právním úkonům. Kandidáta na prezidenta může navrhnout skupina minimálně 20 poslanců, 10 senátorů nebo jakýkoli občan, který dosáhl věku 18 let.¹⁸ V posledním případě musí být nominace podpořena peticí podepsanou minimálně 50 tisíci voliči.

Ministerstvu vnitra bylo předloženo celkem 19 nominací ve lhůtě do 6. listopadu.¹⁹ Tři kandidáti byli jmenováni členy Parlamentu a šestnáct občany. Z občanských nominací pět nominovaných

¹⁶ O voličský průkaz je možné požádat také u diplomatických misí, u kterých jsou voliči registrováni.

¹⁷ Jednotlivými případy se zabývaly obce v dny voleb.

¹⁸ Kandidáti nemohou jmenovat sami sebe.

¹⁹ Žadatelé měli možnost opravit technické nedostatky ve svých žádostech do 22. listopadu, ale bez možnosti přidat, odebrat nebo opravit záznamy v podpisovém archu.

nepředložilo požadovaný počet podpisů. Dne 23. listopadu registrovalo MV 8 kandidátů a 11 nominací zamítlo.²⁰

Kontrola podpisů na podporu kandidátů se ukázala být jako velmi kontroverzní a promítla se i do volební kampaně. Dokonce vedla téměř k odložení voleb pouhých několik dní před jejich konáním. Volební zákon vymezuje způsob kontroly podpisů pod předloženou peticí. MV nejdříve potvrdí, že petice obsahuje minimálně 50 tisíc podpisů. Následně zkontroluje náhodně vybraný vzorek 8 500 podpisů a porovná je s registrem obyvatel.

Pokud je chybovost kontrolovaného vzorku menší než 3 %, počet neplatných podpisů je odečten od celkového počtu podpisů; Kandidát je registrován, pokud i po odečtu zůstane počet podpisů více než 50 000. Pokud je neplatných podpisů více než 3 %, je kontrolován druhý náhodný vzorek 8 500 podpisů. Pokud MV nalezne méně než 3 % neplatných hlasů, součet neplatných hlasů z obou vzorků je odečten od celkového počtu podpisů; K registraci kandidáta dojde v případě, že počet podpisů zůstává vyšší než 50 000.

Pokud množství neplatných podpisů je i v druhém vzorku vyšší než tři procenta, je od celkového počtu podpisů odečten součet procent neplatných hlasů; kandidát je registrován v případě, že zbývající počet hlasů přesahuje 50 000.²¹

Řada účastníků dialogu s pozorovateli OBSE/ODIHR uvedla, že tento poslední krok byl velmi kontroverzní a matematicky nelogický. Poté, co MV zamítlo registraci jedenácti kandidátů s odůvodněním, že nepředložili požadovaný počet hlasů, 9 z nich podalo stížnost u Nejvyššího správního soudu. Soud odmítl pět stížností s odůvodněním, že jejich žádost obsahovala méně než 50 tisíc podpisů, a jednu z toho důvodu, že byla podána po vypršení lhůty na podání.

Další tři stížnosti podala Jana Bobošíková, Vladimír Dlouhý a Tomio Okamura 28. listopadu 2012. Jejich hlavní argumenty byly krátké lhůty k odvolání u soudu, matematická metoda použitá ke kontrole platných podpisů prostřednictvím výběru vzorku a metodologie aplikace a součtu chybovosti. Dne 13. prosince rozhodl Nejvyšší správní soud, že lhůta dvou pracovních dnů na odvolání není v kontextu voleb neobvyklá. Také rozhodl, že metoda kontroly podpisů pouze formou náhodně vybraných vzorků byla legitimní.²² Soud dále dospěl k názoru, že ustanovení volebního zákona, které se týká metodologie výpočtu chybovosti, umožňuje různou interpretaci; Soud rozhodl, že by se měl používat průměr míry chybovosti z obou kol spíše než jejich součet, jelikož průměr je logičtější a zároveň výhodnější pro kandidáty samotné. V důsledku opětovného počítání chybovosti dosáhla Jana Bobošíková požadovaných 50 tisíc podpisů a byla MV registrována.

Po rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bylo podáno 5 žádostí k Ústavnímu soudu. Čtyři z nich soud odmítl jakožto nepřijatelné, protože stěžovatelé nenashromáždili 50 000 podpisů na podporu svých kandidatur. Stížnost podaná panem Okamurou měla dvě části: v první žádal soud o odložení voleb a v druhé zpochybňoval ústavnost požadavku shromáždít 50 000 podpisů, metody využití pro kontrolu podpisů a dvoudenní lhůtu na odvolání proti rozhodnutí MV.

²⁰ Osm kandidátů, kteří byli původně registrováni byli: Jiří Dienstbier (podporován ČSSD, ale také dobrovolně nasbíral přes 50 tisíc podpisů od občanů), Vladimír Franz, Jan Fischer, Taťána Fischerová, Zuzana Roithová, Přemysl Sobotka (podporován ODS); Karel Schwarzenberg (podporován TOP 09), a Miloš Zeman. Kandidáti registrovaní na základě sběru podpisů neměli žádnou stranickou příslušnost, nebo příslušnost ve straně s omezeným počtem členů v Parlamentu nebo zcela bez zastoupení v Parlamentu.

²¹ § 25(6) volebního zákona uvádí, že "Ministerstvo vnitra odečte od celkového počtu občanů podepsaných na petici počet občanů, který procentuálně odpovídá chybovosti v obou kontrolních vzorcích."

Ústavní soud odmítl 4. ledna odložit konání voleb, přičemž uvedl, že soud může odložit vykonatelnost jakéhokoli rozhodnutí pouze v případě, že by výkon rozhodnutí znamenal pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká by při odložení vykonatelnosti mohla vzniknout veřejnosti.

Podle generálního sekretáře Ústavního soudu byl Ústavní soud v situaci, ve které musel najít rovnováhu mezi stabilitou státu a právy kandidáta.

Dne 7. ledna Ústavní soud rozhodl, že požadovaný počet podpisů je adekvátní a neomezuje právo stěžovatele kandidovat na prezidenta a že požadavek širší veřejné podpory je akceptovatelné coby důkaz toho, že je potenciální kandidatura myšlena vážně. Co se týče metodologie pro kontrolu podpisů a lhůty pro podání stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu, Ústavní soud souhlasil s rozhodnutím NSS. Ve svém závěru Ústavní soud vyzval zákonodárce, aby změnili zákon zavedením povinnosti ověřovat podpisy pod peticí, a navrhli, že by mohlo dojít k revizi počtu požadovaných podpisů.

MV informovalo pozorovatele OBSE/ODIHR, že soudní stížnosti týkající se procesu registrace kandidátů neměly na jejich práci dopad. Všechny zákonné lhůty byly volebními orgány a správními soudy dodrženy. Nicméně v zájmu toho, aby byl dodržen i volební harmonogram, byly vytištěny a distribuovány hlasovací lístky voličům v době, kdy několik případů o registraci voličů bylo posuzováno Ústavním soudem.²³

Několik kandidátů sdělilo pozorovatelům OBSE/ODIHR, že sběr podpisů byl dlouhý a nákladný proces a někteří navrhli alternativní metody sběru podpisů.

Právní rámec pro proces registrace kandidátů by mohl být přezkoumán, jak uvedl Ústavní soud, zejména s ohledem na ověřování podpisů. Takový přezkum by se měl zabývat jakýmkoliv pochybnostmi ohledně spravedlivosti a konzistentnosti procesu registrace.

Mezi kandidáty byly tři ženy. Jen pár kandidátů zmínilo otázku zastoupení a práv žen ve svých předvolebních programech. Například Taťána Fischerová a Jiří Dienstbier vyjádřili svoji podporu pro zavedení kvóty pro minimální zastoupení každého pohlaví ve státních institucích a hájili důležitost rovných příležitostí mužů a žen. Zuzana Roithová se ve své kampani zasazovala o práva žen a ochranu rodinných hodnot. Jana Bobošíková zdůraznila podporu strany Suverenita pro zastoupení žen v politice, například tím, že by byly většinově zastoupeny na kandidátních listinách pro různé volby.

Občanská společnost se zapojila do podpory prezidentských kandidátek prostřednictvím mnoha iniciativ. Nevládní organizace *Forum 50 %* usnadnila proces registrace prezidentských kandidátek prostřednictvím svých internetových stránek tím, že na nich vyvěsila podpisové formuláře s odkazy na internetové stránky jednotlivých kandidátek.

VII. VOLEBNÍ KAMPAŇ A FINANCOVÁNÍ KAMPANĚ

A. PROSTŘEDÍ VOLEBNÍ KAMPANĚ

Oficiální volební kampaň začala v době 16 dnů před prvním dnem voleb a končila 48 hodin před zahájením hlasování. Devět registrovaných kandidátů zastupovalo široké politické spektrum názorů a rozmanitost programových platforem, čímž poskytli voličům skutečnou možnost volby.

²³ Hlasovací lístky byly odeslány k tisku 14. prosince 2012. Poslední relevantní rozhodnutí Ústavního soudu bylo učiněno 7. ledna 2013.

Volební zákon stanovuje, že jakákoli propagace kandidáta, ke které dochází po vyhlášení voleb, je považovaná za volební kampaň. Volby byly vyhlášeny 3. října, ale vedení kampaně začalo již na jaře 2012, kdy bylo sbírání podpisů některých kandidátů doprovázeno billboardy a předvolebními mítinky.

Kampaň získala nový impulz na podzim, kdy kandidáti objížděli zemi a setkávali se s voliči na předvolebních mítincích nejrůznějších typů: venkovní shromáždění, koncerty, neformální setkání. Tyto aktivity byly doprovázeny vyvěšováním billboardů, volebních plakátů a zasíláním propagačních materiálů. Všichni kandidáti využívali ke kampani i internet, včetně sociálních medií a kanálu YouTube. Jelikož placená reklama v rozhlasových a televizních médiích nebyla povolena, kandidáti využívali placené reklamy v tisku a vysílali své reklamní spoty v kinech a na internetu. Intenzita předvolební kampaně se výrazně lišila, přičemž nejviditelnější byli kandidáti Fischer, Schwarzenberg a Zeman.

Hlavními tématy kampaně bylo možné posílení prezidentských pravomocí, právo prezidenta vyhlašovat amnestii a role prezidenta coby prostředníka mezi státem a společností. V posledních týdnech před konáním volby se pozornost kandidátů přesunula od vedení kampaně k prezidentským debatám. Prezidentské debaty byly organizovány médii a skupinami občanské společnosti. Kandidátům byly často pokládány otázky týkající se jejich napojení na různé korupční kauzy a na způsob, jakým by zajistili transparentnost vládnutí.²⁴ V průběhu prezidentských debat byly také probírány otázky související s transparentností financování prezidentských kampaní a postoje kandidátů k politikám Evropské unie.

Karel Schwarzenberg coby ministr zahraničních věcí se v průběhu volební kampaně nevzdal své funkce ani post dočasně neopustil. To vedlo k mírné kritice v médiích ohledně toho, kolik času bude moci věnovat během kampaně své práci. Nicméně žádný z účastníků dialogu s pozorovateli OBSE/ODIHR nevyjádřil obavy, že by to mohlo vést k potenciálnímu zneužití administrativních zdrojů ze strany kandidáta.

Před druhým kolem vyjádřili někteří neúspěšní kandidáti z prvního kola, veřejné osobnosti, politické strany, sdružení a média podporu jednomu z dvou postupujících kandidátů.²⁵ Hlavním a nejkontroverznějším tématem posledních debat se zdál být postoj kandidátů k dekretům po druhé světové válce týkajícími se zabavení majetku a deportace etnických Němců a Maďarů z Československa.²⁶

B. FINANCOVÁNÍ KAMPANĚ

Volební zákon stanovuje, že kandidáti by měli mít ke dni podání kandidátní listiny zřízen bankovní účet a že na tento volební účet by měly být uloženy všechny zdroje, které příslušný kandidát před registrací obdržel.²⁷ Většina kandidátů otevřela tyto tzv. „transparentní účty“, což umožnilo MV a návštěvníkům jejich internetových stránek kontrolovat financování jejich kampaně.²⁸

²⁴ Viz část o médiích

²⁵ Například: Taťána Fischerová, Zuzana Roithová a Přemysl Sobotka podpořili Karla Schwarzenberga, zatímco Jiří Dienstbier uvedl, že pro Miloše Zemana hlasovat nebude. Miloše Zemana například otevřeně podporovala Livie Klausová, manželka končícího prezidenta. ODS a křesťanští demokraté (KDU-ČSL) vyjádřili svoji podporu lídrovi TOP 09, zatímco ČSSD, Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) a Rada seniorů podpořili Miloše Zemana.

²⁶ Poválečné dekrety vydané československým prezidentem Edvardem Benešem mezi lety 1940 a 1945.

²⁷ Výdaje na volební kampaň nesmí podle volebního zákona přesáhnout 40 milionů Kč (přibližně 1,6 milionu eur) pro kandidáty, kteří se účastní prvního kola a 50 milionů Kč (přibližně 2 miliony eur) pro kandidáty, kteří se účastní obou kol.

²⁸ Internetové stránky Jany Bobošíkové a Zuzany Roithové neobsahovaly odkazy na transparentní účty. Jana Bobošíková zveřejňovala měsíční shrnutí finančních transakcí na svých internetových stránkách; Ke 14. lednu 2013 bylo dostupné shrnutí transakcí zpětně pouze za prosinec 2012. Zuzana Roithová poskytovala systematicky aktualizované kopie výpisu z volebního účtu.

Vzhledem k tomu, že někteří kandidáti odstartovali předvolební kampaň již na jaře 2012, řada respondentů (včetně některých kandidátů) vyjádřila pochybnosti, že všichni kandidáti uvedli na svých účtech všechny obdržené dary a výdaje na volební kampaň, ke kterým došlo před a v průběhu procesu registrace. Někteří účastníci rozhovoru s volebními pozorovateli poukázali na skutečnost, že kandidáti, kteří jsou členy nějaké politické strany, měli nižší výdaje na kampaň díky tomu, že se mohli spolehnout na lidské a administrativní zdroje svých stranických struktur.

Právní ustanovení, která ukládají kandidátům povinnost oznamovat (nebo zveřejňovat) dary a výdaje, by mohly být dále posíleny k tomu, aby také zahrnuly povinnost oznamovat přijetí věcných příspěvků ze strany různých organizací, včetně politických stran.

Nejpozději 60 dnů od oficiálního vyhlášení výsledků voleb musí být na internetových stránkách kandidáta zveřejněno veškeré účetnictví týkající se volební kampaně a poskytnuto mandátovému a imunitnímu výboru Senátu. Tento výbor je depozitní orgán pro účetní výkazy týkající se financování kampaně, ale nemá žádný mandát ke kontrole jejich přesnosti.²⁹ Neexistují žádné další instituce, které by měly za úkol kontrolu přesnosti těchto zpráv a nejsou stanoveny žádné sankce za neúplné zveřejnění účetnictví nebo jeho nezveřejnění.³⁰

Pro zlepšení transparentnosti a přesnosti vykazování financování volební kampaně by mohl být volební zákon změněn tak, že by představil smysluplné mechanismy kontroly a dohledu, stejně jako efektivní, poměrné a odrazující sankce v případě porušení takových ustanovení.

Financování volební kampaně tvořilo významnou část předvolebních debat. Média, organizace občanské společnosti a samotní kandidáti upozorňovali veřejnost na možnost neúplného vykazování financování volebních kampaní, špatně zaznamenávané dary a výrazné slevy nabízené některým kandidátům mediálními domy a PR agenturami.

Česká pobočka Transparency International a nevládní organizace *Naši Politici*, zrealizovali společný projekt, který monitoroval finanční transparentnost volebních kampaní jednotlivých kandidátů a zaměřoval se na přístupnost a transparentnost volebních účtů. Na základě vyvinuté metodologie vytvořily tyto organizace internetový žebříček transparentnosti volebních kampaní jednotlivých kandidátů.³¹

Volební zákon omezuje právo podávat stížnosti na porušování ustanovení týkajících se financování kampaně pouze pro kandidáty a jurisdikci pro rozhodování takových stížností dává Městskému soudu v Praze. Proti jeho rozhodnutím je možné se odvolat u Nejvyššího správního soudu.

Zákonodárci by mohli poskytnout možnost podat stížnost na porušení pravidel financování volební kampaně i běžným občanům v rámci stanovených zákonných požadavků, aby se zvýšila odpovědnost opatření na financování kampaně.

²⁹ Předseda výboru informoval pozorovatele OBSE/ODIHR, že předložené výkazy zkontroluje a zaměří se například na to, zda kandidáti nepřekročili strop pro výdaje na volební kampaň, nebo zda zveřejnili konečné účetnictví i na svých internetových stránkách. Nicméně výsledky této základní kontroly budou probírány pouze na půdě výboru.

³⁰ Vláda diskutovala o návrhu zákona o dohledu nad hospodařením politických stran a politických hnutí ve dnech 19. září 2012 a 9. ledna 2013. Jedním z návrhů bylo vytvoření nezávislého státního dozorčího orgánu pro financování politických stran. Řada respondentů poukázala na to, že v časech hospodářské krize by nemuselo být ospravedlnitelné vytvořit další státní instituci. Někteří uvedli, že by nad financováním politických stran mohl dohlížet Nejvyšší kontrolní úřad.

³¹ Viz *Transparentní prezidentské Volby, 2013*, na [www: http://www.nasipolitici.cz/cs/volby/volby-prezidenta-2013](http://www.nasipolitici.cz/cs/volby/volby-prezidenta-2013).

VIII. MÉDIA

A. VŠEOBECNÝ PŘEHLED

Mediální prostředí je dynamické a nabízí pluralitu a rozmanitost názorů na politické a společenské otázky. I přes rostoucí význam internetu zůstává primárním zdrojem informací televize, následovaná novinami.³² Televizní a rozhlasové vysílání je pod dohledem kontrolních orgánů, zatímco tištěná média a internet jsou převážně předmětem samoregulace.

Hlavní tři celostátní provozovatelé televizního vysílání jsou soukromý televizní kanál TV Nova, veřejná televizní stanice Česká televize (se čtyřmi celostátními kanály ČT1, ČT2, ČT Sport a zpravodajská stanice ČT24), a soukromá stanice TV Prima. Zatímco v roce 2012 měla TV Nova nejvyšší podíl diváků, v období před volbou prezidenta měla větší podíl diváků ČT1.³³ Od června 2012 je televizní vysílání plně digitální, čímž mají diváci k dispozici širší nabídku programů, včetně dvou nových celostátních stanic (TV Barrandov a TV Pětka).

I když je počet čtenářů novin poměrně vysoký, počet prodaných výtisků denních novin se snižuje, jelikož tradiční média nabízí obsah zpráv i na internetu. Podle několika účastníků dialogu s pozorovatelem OBSE/ODIHR měl snižující se počet čtenářů kvalitních novin dopad na rozsah a kvalitu poskytovaných informací. Nejprodávanější je bulvární *Blesk*, po kterém následuje středopravý deník *MF Dnes*, regionální noviny *Deník* a středolevé *Právo*. Většina tradičních médií má také svá internetová vydání, která jsou hlavním zdrojem informací pro veřejnost. Respondenti pozorovatelům OBSE/ODIHR potvrdili, že roli hrály také sociální sítě typu Facebook nebo Twitter, ale jejich dopad na volbu se těžko odhaduje.

Kromě veřejné televize a rozhlasu mají všechna média soukromého vlastníka s většinovým podílem zahraničních investorů. Je důležité zmínit, že legislativa týkající se médií zakazuje křížové vlastnictví médií a dalších příbuzných podniků.

B. PRÁVNÍ RÁMEC PRO OBLAST MÉDIÍ

Ústava odkazuje na Listinu základních práv a svobod, která garantuje lidem svobodu projevu a právo na informace a zakazuje cenzuru. Právní rámec upravující činnost médií v průběhu prezidentské kampaně zahrnuje několik zákonů, včetně zákona o volbě prezidenta republiky, zákona o televizním a rozhlasovém vysílání, zákona o elektronické komunikaci, zákona o České televizi a zákona o Českém rozhlase. Provozovatelé vysílání mají za úkol poskytovat vyrovnané a objektivní informace.³⁴ Navíc přijala Česká televize 12. listopadu 2012 sadu interních pravidel pro předvolební a volební vysílání, která obsahují podrobné pokyny pro novináře poskytovat vyrovnané a stejné pokrytí všech kandidátů.

Zákon zakazuje placenou politickou reklamu v elektronických médiích, veřejných i soukromých, a povoluje ji v tištěných médiích a na internetu. Předvolební průzkumy veřejného mínění nesmí být publikovány v době mezi třetím dnem před začátkem hlasování a jeho ukončením.

³² Podle internetového serveru Internet World Stats, bylo v zemi k červnu 2012 7.426.376 uživatelů internetu, což představuje 73 % populace); viz: <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm#europa>.

³³ Podle informací Asociace televizních organizací dosáhl podíl ČT1 od 31. prosince do 6. ledna 25,16 % v hlavním vysílacím čase (pro srovnání s 24,59 % pro TV Nova; viz: <http://www.ato.cz/vysledky/tydenni-data/share/15>).

³⁴ § 31.2-3 zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání pouze obecně uvádí, že „provozovatel vysílání poskytuje objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů“ a že „je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivní a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí“.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) má za úkol sledovat, zda provozovatelé televizního a rozhlasového vysílání dodržují zákony, a dále vydává a prodlužuje vysílací licence. Rada se skládá z 13 členů jmenovaných na dobu 6 let premiérem na základě návrhu Poslanecké sněmovny. RRTV monitorovala zpravodajství a programy s volební tematikou veřejných a soukromých provozovatelů vysílání v průběhu trvání oficiální volební kampaně³⁵. Nicméně RRTV zveřejňuje výsledky svého monitoringu až několik týdnů po volbách. V případě porušení pravidel vydává RRTV varování. Pokud dojde opakovaně ke stejnému porušení pravidel, uděluje RRTV pokutu. RRTV vysvětlila misi EAM OBSE/ODIHR, že na nesrovnalosti nereaguje okamžitě, aby nebyla obviněna z cenzury, což může podkopávat účinnost existujících vynucovacích mechanismů.

RRTV a další respondenti poukázali na skutečnost, že účinnost RRTV coby dozorčího orgánu je omezena právním rámcem, ve kterém chybí ustanovení jasně a dostatečně podrobně definující autoritu Rady.

Efektivnost stávající legislativy by mohla být posílena zavedením konkrétních nařízení pro vysílací média v průběhu předvolebních a volebních období. Taková nařízení by jasně definovala rozsah autority RRTV a poskytovala účinné prostředky reagovat (a včasným způsobem) na porušení legislativy.

Orgánem spravující veřejnoprávní televizi je Rada České televize, která se skládá z 15 členů jmenovaných na 6 let. Nad veřejnoprávním rozhlasem dohlíží Rada Českého rozhlasu složená z 9 členů taktéž jmenovaných na 6 let. Existuje také Česká tisková agentura se sedmi členy jmenovanými na období 5 let. Poslanecká sněmovna jmenuje členy těchto orgánů a jejich složení odráží rozložení politických sil v Parlamentu. Někteří respondenti pozorovatelům OBSE/ODIHR uvedli, že zahrnutí členů profesních zájmových skupin a akademiků by mohlo pomoci chránit mediální rady před politickým vlivem, kterému občas čelí.

Pro snížení potenciálního politického vlivu na rozhodování mediálních rad a zvýšení jejich nezávislosti, by mohly státní orgány zvážit širší diskusi se zainteresovanými stranami o možných změnách procesu jmenování členů rad.

C. MEDIÁLNÍ POKRYTÍ VOLEB

Média hrála v kampani důležitou roli. Všichni kandidáti měli dostatečný přístup do veřejnoprávní televize i rozhlasu, aby mohli představit své kampaně a s ohledem na rovný přístup k médiím nedošlo v průběhu kampaně k žádným problémům. Voličům byla nabídnuta široká škála názorů a informací o kandidátech v mnoha médiích, včetně tištěných, vysílacích a internetových.

V souladu se zákonem vyčlenili veřejnoprávní provozovatelé televizního a rozhlasového vysílání 5 hodin bezplatného vysílacího času v průběhu kampaně a podle získaných informací ho rovným dílem rozdělili mezi 9 kandidátů. Veřejnoprávní zpravodajský kanál ČT24 zorganizoval tři debaty, přičemž každé z nich se účastnili tři kandidáti vybraní losem. Dne 10. ledna, tedy méně než 24 hodin před otevřením volebních místností, byla vysílána závěrečná debata se všemi kandidáty na kanálech ČT1 a ČT24. Český rozhlas organizoval dvě debaty s pěti a následně čtyřmi kandidáty a 9. ledna závěrečnou debatu se všemi kandidáty.

Soukromá tištěná a vysílací média také obsáhle pokrývala prezidentské kandidáty. *TV Nova* organizovala pět debat se všemi kandidáty.³⁶ Pořadí účasti bylo rozhodnuto podle výsledků

³⁵ RRTV si najala externí agenturu pro provedení kvantitativní a kvalitativní analýzy.

³⁶ Tyto debaty začaly již před oficiální registrací kandidátů v době, kdy bylo oznámeno 11 kandidátů, přičemž první debatu se účastnili tři kandidáti.

předvolebních průzkumů. V poslední debatě, která se konala 9. ledna, se setkali Jan Fischer a Miloš Zeman coby vedoucí kandidáti.

TV Prima se rozhodla uspořádat pouze jednu debatu 4. ledna a pozvala na ni také dva kandidáty, kteří vedli v předvolebních průzkumech, a tím poskytla nevyvážené pokrytí volební kampaně. To způsobilo řadu protestů ze strany ostatních kandidátů a politických analytiků. 6. ledna byla RRTV předložena oficiální stížnost na tuto debatu. Předsedkyně RRTV uvedla v rozhovoru pro *Lidové noviny*, že RRTV bude muset nejdříve počkat na analytickou zprávu, která bude vydána až po oznámení oficiálních výsledků, než se začne stížností zabývat.

Někteří účastníci rozhovoru s pozorovateli OBSE/ODIHR poukazovali na nedostatek genderově citlivého vyjadřování v médiích, kdy obecně nebyly používány ženské koncovky pro slova jako občan (tedy občanka) nebo kandidát (kandidátka).

RRTV uvedla, že před prvním kolem obdržela šest stížností, všechny od soukromých občanů. RRTV informovala misi OBSE/ODIHR, že se jedná o mnohem nižší číslo než při volbách v roce 2012, kdy byla většina stížností podávána převážně politickými stranami.

Dne 11. ledna deníky *Lidové noviny*, *Hospodářské noviny* a *5+2dny*, stejně jako týdeník *Respekt*, otevřeně podpořili Karla Schwarzenberga, což byl nový krok pro česká média, který překvapil politicky zainteresované strany.

V jedné z debat mezi prvním a druhým kolem Miloš Zeman učinil nemístný komentář o „znásilňování coby evoluční výhodě“, za který si vysloužil v médiích kritiku. Česká ženská lobby zveřejnila otevřený dopis Miloši Zemanovi, ve kterém ho vyzvala, aby se za tento výrok omluvil.³⁷ Miloš Zeman vzkázal přes média, že nebylo jeho úmyslem urazit ženy, ale zároveň se za výrok nebude omlouvat, protože ho myslel jako žert.

IX. STÍŽNOSTI A ODVOLÁNÍ PROTI ROZHODNUTÍ

Stížnosti týkající se organizačně-technických aspektů volebního procesu mají být podávány u správního orgánu, který je za příslušné zpochybňované rozhodnutí nebo jednání odpovědný, a je možné se dále odvolat i ke správnímu orgánu vyššího stupně. MV nevydalo pro správní orgány žádné procesní pokyny o řešení stížností týkajících se prezidentské volby.

Volební zákon výslovně neupravuje soudní přezkum rozhodnutí učiněných volebními orgány z pozice správních orgánů. Správní řád umožňuje odvolat se ke krajským soudům,³⁸ ale na taková odvolání se nevztahují žádné lhůty s ohledem na volby.

Právní rámec by měl být upraven tak, aby stanovoval rozumné minimální lhůty pro soudní přezkum stížností týkajících se voleb.

Konkrétní správní delikty jsou řešeny krajskými úřady, které udělují pokuty. Mise OBSE/ODIHR nebyla informována o jakýchkoli stížnostech, které by v průběhu volebního procesu správní orgány obdržely.

Volební zákon stanovuje, že volební kampaň musí probíhat „čestně a poctivě“ a že „nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje“. Nicméně neexistuje žádný soudní opravný prostředek pro

³⁷

Viz: <http://www.czlobby.cz/tiskove-zpravy/205-7/otevreny-dopis-milosi-zemanovi>.

³⁸

Krajské soudy jsou první instancí správního práva.

údajná porušení těchto ustanovení. Podle předsedy Nejvyššího správního soudu je jediným opravným prostředkem zpochybnit platnost volby, což může být učiněno až po ukončení volebního procesu.

Podle mediálních zpráv podala nevládní organizace *Růžový panter* stížnost k *Nejvyššímu správnímu soudu* na údajné porušení „čestné a poctivé“ kampaně panem Zemanem. Stížnost obsahovala celou řadu údajných nepravdivých vyjádření, která učinil.³⁹ Stížnost podaná 5. února 2013 a podpořená podpisy 8 520 občanů⁴⁰, žádala soud o zrušení výsledků volby. Dne 18. února soud stížnost zamítl s odůvodněním, že i když došlo k případům porušení pravidel, tato porušení nebyla v rozsahu, který by mohl ovlivnit výsledek volby⁴¹.

Státní orgány by mohly zvážit zavedení zvláštního soudního přezkumu rozhodnutí správních úřadů, které zajišťují průběh voleb. Bylo by možné taktéž zvážit zavedení soudního opravného prostředku v průběhu volební kampaně, pokud by došlo k porušení pravidla „čestné a poctivé“ volební kampaně. V neposlední řadě by ustanovení zavádějící konkrétní soudní přezkum do volební legislativy mohla zahrnovat jasné a krátké časové lhůty pro přezkum.

Stížnosti týkající se registrace voličů mohou být podány u krajských soudů, které musí vydat rozhodnutí během tří dnů. Stížnosti týkající se registrace kandidátů mohou být podány u NSS do dvou dnů od chvíle, kdy MV přijalo nebo odmítlo registraci kandidáta. V takových případech musí soud vydat rozhodnutí v průběhu 15 dnů.

Registrovaný volič může podat k NSS návrh na neplatnost volby. Návrh musí být podán nejpozději 7 dnů po vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta Státní volební komisí. Navrhovatel musí ukázat, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby prezidenta, a soud následně vyhodnotí, zda mělo toto porušení přímý a skutečný dopad na výsledky. Soud musí vydat své rozhodnutí nejpozději do 20 dnů ode dne podání návrhu.

X. ÚČAST NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

Při sčítání lidu v roce 2011 uvedlo 8,4 % populace jinou národnost než českou.⁴² Zatímco sčítání lidu identifikovalo 5 199 Romů, neoficiální odhady přijímané úřady mluví až o počtu 200 tisíc. Romové jsou nejzranitelnější menšinou v zemi. Všichni respondenti, včetně představitelů romské menšiny, pozorovatelům OBSE/ODIHR uvedli, že při prezidentské volbě nehrozí problém kupování hlasů.

Účastníci dialogu, kteří se zabývají menšinovými otázkami, vyzdvihovali práci kandidátů Fischera, Schwarzenberga a Zemana, kteří během svých politických kariér podporovali politiky a instituce zabývající se otázkami menšin. Fischer také během své kampaně mluvil o obnovení Ministerstva pro lidská práva a menšiny, které bylo zrušeno v roce 2010 odstoupující vládou. Na druhou stranu vedla Jana Bobošíková billboardovou kampaň v oblastech s romskou menšinou, na které stálo „nepřízpusobiví nám diktovat nebudou“. Na internetových stránkách její strany Suverenity byl zveřejněn program se stejným názvem.⁴³

³⁹ Více informací viz: <http://www.ruzovypanter.cz/prezident2013>.

⁴⁰ Pro podání stížnosti nejsou požadovány podpisy.

⁴¹ Text rozhodnutí je k dispozici na:

http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0038_0Vol_13_20130220130901_prevedeno.pdf.

⁴² Podle ČSÚ je mezi občany 5,2 % Moravanů, 1,4 % Slováků, 0,5 % Ukrajinců, 0,4 % Poláků, 0,3 Vietnamců, 0,2 % Němců, 0,2 % Rusů a 0,1 % Maďarů a 0,1 % Slezanů a 0,05 % Romů. Údaje nezahrnují ty, kteří uvedli dvojí občanství.

⁴³ Viz: <http://www.suverenita.cz/clanky/tiskove-zpravy/neprizpusobivi-nam-nebudou-diktovat>.

Volební zákon také nařizuje obcím zveřejnit informace o volbách v jazyce jakékoli menšiny, která v daném místě představuje více než 10 % jejich obyvatel. Toto byl případ ve 30 obcích s polskou menšinou, 3 s ukrajinskou, 2 slovenskou a 1 s německou menšinou.

XI. ÚČAST OBČANSKÝCH A MEZINÁRODNÍCH VOLEBNÍCH POZORVATELŮ

Volební zákon povoluje přítomnost mezinárodních pozorovatelů během hlasování a sčítání hlasů ve volebních místnostech.⁴⁴ I když volební zákon neupravuje pozorování při zapisování výsledků, pozorovatelům OBSE/ODIHR byl udělen přístup Ministerstvem vnitra a Českým statistickým úřadem ke všem stádiím průběhu volebního dne.

Zákon však nezmiňuje občanské pozorování. Z dotazovaných osob to nikdo nezmiňoval jako problém vzhledem k vysoké míře důvěry ve volební orgány a možnost politických stran a kandidátů jmenovat členy OVK. Nicméně neexistence možnosti pro politické strany a kandidáty i organizace občanské společnosti sledovat volby je v rozporu s mezinárodními závazky.⁴⁵

Volební legislativa by měla být upravena tak, aby vytvořila legislativní základ pro provádění odstavce 8 Kodaňského dokumentu OBSE z roku 1990 a umožnila přístup domácím a mezinárodním pozorovatelům ke všem stádiím volebního procesu.

XII. HLASOVÁNÍ, SČÍTÁNÍ HLASŮ A ZAPISOVÁNÍ VÝSLEDKŮ

V souladu s metodologií OBSE/ODIHR neprováděla mise EAM komplexní a systematické pozorování průběhu volebního dne. Členové mise nicméně navštívili volební místnosti a místa předávání volebních výsledků v 13 obcích.

Volební místnosti byly otevřeny 11. ledna v čase 14:00 a 22:00 hodin a 12. ledna v čase 08:00 a 14:00 hodin. Proces hlasování se zdál být dobře organizovaný ve všech navštívených volebních místnostech a volební postupy byly aplikovány všeobecně jednotným způsobem.

Pro každého z kandidátů byl vytištěn samostatný hlasovací lístek. Voliči obdrželi hlasovací lístky nejpozději tři dny před prvním volebním dnem; hlasovací lístky byly k dispozici také ve volebních místnostech. Poté co voliči prokázali svoji totožnost, obdrželi obálku s úředním razítkem a vešli do prostoru za plentou, kde vložili hlasovací lístek své volby do obálky a obálku následně vhodili do volební schránky.

Ve školicích materiálech pro členy OVK je uvedeno, že citlivé volební materiály by měly být na noc mezi prvním a druhým volebním dnem zapečetěny. Dveře a prostory volební místnosti jsou zapečetěny ze zákona. Nicméně neexistuje žádný oficiální protokol týkající se přerušení hlasování mezi dvěma volebními dny a neexistují žádné oficiální pokyny, které by popisovaly, jak zabezpečit citlivé volební materiály přes noc. I když žádný z respondentů nevyjádřil znepokojení ohledně této věci, nedostatek detailních předpisů by mohl vést k neadekvátním bezpečnostním opatřením v některých volebních místnostech.

⁴⁴ Možnost pozorování voleb mezinárodními pozorovateli byla poprvé představena ve volebním zákoně a není obsažena v ostatních volebních právních předpisech, například v zákoně o volbách do Parlamentu.

⁴⁵ § 8 Kodaňského dokumentu z roku 1990 uvádí: "Účastnické státy se domnívají, že účast pozorovatelů, jak zahraničních, tak i národních, může napomoci volebnímu procesu ve státech, v nichž se uskutečňují volby. Zvou proto pozorovatele z jiných účastnických států KBSE a příslušné soukromé instituce a organizace, které si mohou přát pozorovat průběh národních voleb v rozsahu povoleném zákonem."

Mělo by se zvážít přijetí konsistentních postupů o zabezpečení volebních místností a materiálů v noci mezi prvním a druhým volebním dnem, včetně zabezpečení citlivých volebních materiálů a vydání protokolu o bezpečné úschově.

Volební místnosti navštívené pozorovateli OBSE/ODIHR byly většinou přístupné po strmých schodech bez nájezdních ramp nebo výtahů, což stěžovalo přístup starších osob nebo osob s postižením. Zákon nicméně umožňuje hlasování doma, přičemž stačí, aby o to příslušná osoba telefonicky nebo v den voleb prostřednictvím příbuzných či souseda požádala a členové OVK vyšlou na uvedenou adresu dva své členy.

Na konci druhého volebního dne sečetli členové OVK počet podpisů voličů na stálých i zvláštních seznamech voličů, kteří k volbám přišli, a porovnali tento počet s počtem vydaných obálek s úředním razítkem předtím, než byly volební schránky otevřeny a hlasovací lístky vyjmuty z obálek a spočítány. Výsledný protokol byl podepsán všemi členy OVK a dodán dvěma členy na předávací pracoviště, která jsou spravována zaměstnanci ČSÚ.

ČSÚ provedl kontrolu protokolů, aby vyloučil jakékoliv nesrovnalosti. Pokud objevil chyby, vrátil protokoly členům OVK, kteří se s protokolem museli vrátit do volební místnosti a nesrovnalost vyřešit, a v případě potřeby hlasy přepočítat. ČSÚ potvrdil správnost zápisu a obsah zápisu předal prostřednictvím zabezpečeného připojení do ústředí ČSÚ. Současně byly informace nahrány na speciální volební internetovou stránku, na které docházelo k automatickému sčítání výsledků.⁴⁶ ČSÚ uvedl, že nedošlo k žádnému pokusu o hackerský útok nebo útoku typu odmítnutí služby.

Hlasování na zastupitelských úřadech skončilo v druhý den voleb ve 14:00 hodin českého času. Sčítání hlasů začalo společně, a to i v případě, že na příslušném zastupitelském úřadě v zahraničí byla zrovna půlnoc. Výsledky byly následně odeslány zabezpečeným připojením na MZV, kde výsledky obdrželi pracovníci ČSÚ. MZV neohlásilo v dny voleb žádné problémy.

V 17:00 druhý den voleb byly výsledky z více než 99 % všech volebních místností dostupné na internetu. V 18:30 byly dostupné výsledky ze všech volebních místností. ČSÚ poskytl politickým stranám a kandidátům oddělené vysokorychlostní internetové připojení pro přístup k volebním výsledkům. ČSÚ informoval pozorovatele OBSE/ODIHR, že v průběhu voleb nezaznamenal žádné technické problémy.

Volební účast byla na území České republiky 61,3 % a v zahraničí 62,0 %. ČSÚ vyhlásil výsledky prvního kola 14. ledna 2013. Do druhého kola postoupili Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman. Volební hodnotící mise OBSE/ODIHR nezůstala v zemi i na druhé kolo voleb, které se konalo ve dnech 25. a 26. ledna.

XIII. DOPORUČENÍ

Následující doporučení jsou nabízena ke zvážení státním orgánům, politickým stranám a občanské společnosti v České republice pro posílení úsilí pořádat volby plně v souladu se závazky OBSE a dalšími standardy pro demokratické volby. K těmto doporučením by se mělo přistupovat společně s předchozími doporučeními OBSE/ODIHR, která ještě zůstávají nedořešena. OBSE/ODIHR je připraven asistovat orgánům České republiky při dalším vylepšování volebních postupů a při budoucí kontrole doporučení uvedených v této a předchozích zprávách.

⁴⁶

Viz <http://www.volby.cz>.

A. PRIORITYNÍ DOPORUČENÍ

1. *Jak naznačil Ústavní soud, mohlo by dojít k revizi právního rámce upravujícího proces registrace kandidátů, zejména s ohledem na ověřování podpisů. Taková revize by se měla zaměřit na jakékoli pochybnosti ohledně spravedlivosti a konzistentnosti registračního procesu.*
2. *Mohlo by dojít ke zvážení zavedení standardních postupů tvorby a aktualizace seznamů voličů, aby se zamezilo nesrovnalostem a zdvojeným záznamům.*
3. *Za účelem zvýšení transparentnosti a přesnosti vedení záznamů o financování volební kampaně, by zákon mohl být doplněn o smysluplné kontrolní a dohledové mechanismy i včasné sankce za případná porušení pravidel.*
4. *Státní orgány by mohly zvážit zavedení zvláštního soudního přezkumu rozhodnutí správních úřadů, které zajišťují průběh voleb. Bylo by možné taktéž zvážit zavedení soudního opravného prostředku v průběhu volební kampaně, pokud by došlo k porušení pravidla „čestné a poctivé“ volební kampaně. V neposlední řadě by ustanovení zavádějící konkrétní soudní přezkum do volební legislativy mohlo zahrnovat jasné a krátké časové lhůty pro přezkum.*

B. OSTATNÍ DOPORUČENÍ

Právní rámec

5. *Orgány by mohly konsolidovat volební legislativu do volebního zákoníku, aby byla konzistentnější, transparentnější a neobsahovala vzájemně si odporující ustanovení. V souladu s mezinárodními osvědčenými postupy by měla být nová volební legislativa přijata minimálně jeden rok před příštími volbami.*
6. *Orgány by mohly zvážit úpravu legislativy tak, aby voliči nebyli připraveni o své právo volit, pokud by došlo k tomu, že by OVK neplnila řádně své povinnosti.*
7. *Právní rámec by měl být upraven tak, aby stanovoval rozumné minimální lhůty k posouzení stížností týkajících se voleb.*

Volební správa

8. *Pro zvýšení transparentnosti práce Státní volební komise by zasedání, program jednání a zápis z jednání měly být zveřejňovány.*
9. *Pro zvýšení transparentnosti práce volební správy se doporučuje zveřejňovat složení Okrskových volebních komisí.*

Registrace voličů

10. *I když dotazované osoby nevyjádřily znepokojení ohledně kvality seznamů voličů, orgány by se mohly pro vyšší transparentnost zaměřit na možnost, jak podrobit seznamy veřejné kontrole, aniž by došlo k porušení zákona o ochraně osobních údajů.*

Financování kampaně

11. *Právní ustanovení, která ukládají kandidátům za povinnost vést (nebo zveřejňovat) záznamy o darech a výdajích, by mohla být dále posílena a zahrnout taktéž věcné dary od různých organizací, včetně politických stran.*
12. *Pro zlepšení transparentnosti a přesnosti vykazování financování volební kampaně by mohl být volební zákon změněn tak, že by představil smysluplné kontrolní a dohledové mechanismy, stejně jako efektivní, poměrné a odrazující sankce v případě porušení takových ustanovení.*
13. *Zákonodárci by mohli zvážit zavedení možnosti podat stížnost na porušení pravidel financování volební kampaně i pro běžné občany v rámci stanovených zákonných požadavků, aby se zvýšila odpovědnost opatření na financování kampaně.*

Media

14. *Efektivnost stávající legislativy by mohla být posílena zavedením konkrétních nařízení pro vysílací média v průběhu předvolebních a volebních období. Taková nařízení by jasně definovala rozsah autority RRTV a poskytovala účinné prostředky reagovat (včasným způsobem) na porušení legislativy.*
15. *Pro snížení potenciálního politického vlivu na rozhodování mediálních rad a zvýšení jejich nezávislosti by mohly státní orgány zvážit širší diskusi se zainteresovanými stranami o možných změnách procesu jmenování členů rad.*

Pozorování voleb

16. *Volební legislativa by měla být upravena tak, aby vytvořila legislativní základ pro provádění odstavce 8 Kodaňského dokumentu OBSE z roku 1990 a umožnila přístup domácím a mezinárodním pozorovatelům ke všem stádiím volebního procesu.*

Hlasování, sčítání hlasů a zaznamenávání výsledků

17. *Mělo by se zvážit přijetí konsistentních postupů o zabezpečení volebních místností a materiálů v noci mezi prvním a druhým volebním dnem, včetně zapečetění citlivých volebních materiálů a vydání protokolu o bezpečné úschově.*

PŘÍLOHA: VÝSLEDKY

Výsledky prvního kola, 11. – 12. ledna 2013

	Jméno kandidáta	Nominace	Stranická příslušnost	Počet získaných platných hlasů	Procentuelní zisk platných hlasů
1	Miloš Zeman	Občany	SPOZ	1.245.848	24,21
2	Karel Schwarzenberg	Poslanci	TOP 09	1.204.195	23,40
3	Jan Fischer	Občany	Bez stranické příslušnosti	841.437	16,35
4	Jiří Dienstbier	Senátory	ČSSD	829.297	16,12
5	Vladimír Franz	Občany	Bez stranické příslušnosti	351.916	6,84
6	Zuzana Roithová	Občany	KDU - ČSL	255.045	4,95
7	Taťána Fischerová	Občany	KH	166.211	3,23
8	Přemysl Sobotka	Poslanci	ODS	126.846	2,46
9	Jana Bobošíková	Občany	SBB	123.171	2,39

Počet registrovaných voličů	Počet voličů, kteří hlasovali	Volební účast	Procento neplatných hlasů
8.435.522	5.171.666	61,31	0,47

Výsledky druhého kola, 25.–26. ledna 2013

Jméno kandidáta	Počet získaných platných hlasů	Procentuelní zisk platných hlasů
Miloš Zeman	2.717.405	54,80
Karel Schwarzenberg	2.241.171	45,20

Počet registrovaných voličů	Počet voličů, kteří hlasovali	Volební účast	Procento neplatných hlasů
8.434.941	4.986.040	59,11	0,50

ZÁKLADNÍ INFORMACE O OBSE/ODIHR

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (OBSE/ODIHR) je hlavní institucí OBSE pomáhající účastnickým státům „zajistit plné respektování lidských práv a základních svobod, dodržování právního státu, prosazování demokratických principů a (...) budování, posilování a ochranu demokratických institucí, stejně jako podporu tolerance v celé společnosti“ (Helsinský dokument z roku 1992). Tato oblast je nazývána lidskou dimenzí OBSE:

OBSE/ODIHR, se sídlem ve Varšavě (Polsko), byl vytvořen na summitu v Paříži v roce 1990 pod názvem Úřad pro svobodné volby. Svoji činnost zahájil v květnu 1991 a o rok později změnil úřad svůj název, aby reflektoval rozšířený mandát zahrnující také lidská práva a demokratizační procesy. Dnes zaměstnává 130 osob.

OBSE/ODIHR je přední agenturou v Evropě v oblasti **pozorování voleb**. Každoročně koordinuje a organizuje vyslání tisíce pozorovatelů k volbám, aby posoudili, zda volby v regionu OBSE probíhají v souladu se závazky OBSE, dalšími mezinárodními standardy pro demokratické volby a vnitrostátními právními předpisy. Jedinečná metodologie OBSE/ODIHR poskytuje důkladný náhled do celého volebního procesu. Prostřednictvím asistenčních projektů pomáhá OBSE/ODIHR účastnickým státům vylepšit kompletní volební rámec.

Do oblasti **demokratizačních** aktivit OBSE/ODIHR patří: právní stát, právní podpora demokratického vládnutí, migrace a svoboda pohybu a rovnost pohlaví. Úřad každoročně realizuje celou řadu asistenčních programů zasazujících se o vybudování demokratických struktur.

OBSE/ODIHR také pomáhá účastnickým státům dostát svým závazkům prosazovat a chránit lidská práva a základní svobody v souladu se závazky v lidsko-právní dimenzi OBSE. Toho dosahuje tím, že pracuje s celou řadou partnerů pro rozvoj spolupráce, budování kapacit a poskytování expertízy v tematických okruzích, včetně lidských práv v boji proti terorismu, posilování ochrany lidských práv osob, které se staly obětí obchodu s lidmi, vzdělávání a školení v oblasti lidských práv, pozorování a předkládání zpráv o situaci v oblasti lidských práv a práva a bezpečí žen.

V oblasti **tolerance** a **nediskriminace** poskytuje OBSE/ODIHR podporu účastnickým státům v posilování jejich reakce na zločiny z nenávisti, případy rasismu, xenofobie, antisemitismu a jiných forem netolerance. Aktivity OBSE/ODIHR oblasti tolerance a nediskriminace se zaměřují na následující oblasti: legislativa, školení v oblasti prosazování práva, sledování a zaznamenávání incidentů a zločinů motivovaných nenávistí a následné pozorování reakce na ně, dále také vzdělávací aktivity pro zvýšení tolerance, respektu a vzájemného porozumění.

OBSE/ODIHR poskytuje účastnickým státům rady ohledně politik týkajících se **romských a sintských** národnostních menšin. Podporuje budování kapacit a tvorbu sítí mezi romskými a sintskými komunitami a podporuje zastoupení Romů a Sintů v politických a správních orgánech.

Všechny činnosti OBSE/ODIHR jsou vykonávány za úzké koordinace a spolupráce s účastnickými státy OBSE, institucemi OBSE a vyslanými misemi, stejně jako s dalšími mezinárodními organizacemi.

Více informací naleznete na internetových stránkách ODIHR: <http://www.osce.org/odihr>.